

**Vabariigi Valitsuse määruse „Riikliku pensioni 2024. aasta indeksi väärtuse
kinnitamine“
eelnoõ seletuskiri**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Iga kalendriaasta 1. aprillil indekseeritakse riiklikke pensione indeksiga, mille väärtus sõltub 20% tarbijahinnaindeksi aastasest kasvust ja 80% sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise aastasest kasvust. Kehtestatavat pensioniindeksit kasutatakse ka Eesti Töötukassa poolt töövõimetoetuse päevamäära indekseerimiseks, samuti indekseeritakse kahjuhüvitist tööõnnetuse ja kutsehaiguse korral.

Määrus kehtestatakse riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26 lõike 6 alusel.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Sotsiaalministeeriumi hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna nõunik Liidia Soontak (Liidia.Soontak@sm.ee), sama osakonna pensionipoliitika juht Merle Sumil-Laanemaa (merle.sumil-laanemaa@sm.ee) ja Rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna analüütik Margus Tuvikene (Margus.Tuvikene@fin.ee).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Sotsiaalministeeriumi õigusnõunik Susanna Jurs (susanna.jurs@sm.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga kehtestatakse uus määrus. Eelnõu ei ole seotud muude menetluses olevate eelnõudega.

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahv 1 sätestab, et riikliku pensioni indeksi väärtuseks kinnitatakse 1,106. See tähendab, et pensionid kasvavad keskmiselt 10,6%.

Lähtudes riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26 lõigetes 1–3 sätestatust, arvutatakse riikliku pensioni indeks korrutades tarbijahinnaindeksi aastase kasvu (2023. a taseme suhe 2022. a tasemesse) 0,2-ga ja sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise aastase kasvu (2023. a taseme suhe 2022. a tasemesse) 0,8-ga ning saadud korrutised liidetakse.

Kooskõlas riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26 lõikega 4 kasutatakse indeksi arvutamisel tarbijahinnaindeksi aastase kasvu ja sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa aastase kasvu ümardatud väärtusi täpsusega kolm kohta pärast koma.

Statistikaameti 08. jaanuaril 2024. a avaldatud ametliku teate alusel tõusis 2023. aasta tarbijahinnaindeks 2022. aasta keskmisega võrreldes 9,2%.

Lähtudes Rahandusministeeriumi andmetest sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa tekkepõhise tasumise kohta aastatel 2023 (tasuti 2 789 662 614,20 eurot) ja 2022 (tasuti 2 514 363 762,23 eurot), oli sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa tasumise aastane kasv 275 298 851,97 eurot ehk 10,9%.

Sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa tekkepõhine laekumine	2022	2023	Sotsiaalmaksu kasv	Protsentides
	2 514 363 762,23 eurot	2 789 662 614,20 eurot	275 298 851,97 eurot	10,9%

Riikliku pensioni indeksi arvestuslikuks väärtuseks on seega eelnimetatud tegureid kasutades 1,106 (arvutuskäik: $1,092 \times 0,2 + 1,109 \times 0,8 = 1,106$).

Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 26 lõike 7 kohaselt arvutab Sotsiaalkindlustusamet 2024. aasta 1. aprilliks rahvapensioni määra, pensioni baasosa ja aastahinde väärtused:

1) rahvapensioni määr korrutatakse läbi riikliku pensioni indeksiga (arvutuskäik: $336,39 \text{ eurot} \times 1,106 = \mathbf{372,05 \text{ eurot}}$);

2) pensioni baasosa korrutatakse läbi riikliku pensioni indeksiga, mille kasvuosa on eelnevalt läbi korrutatud koefitsiendiga 1,1 (läbikorrutamise tulemus on 1,1166, arvutuskäik: $317,9193 \times [(1,106 - 1) \times 1,1 + 1] = \mathbf{354,9887}$);

3) pensioni aastahinne korrutatakse läbi riikliku pensioni indeksiga, mille kasvuosa on eelnevalt läbi korrutatud koefitsiendiga 0,9 (läbikorrutamise tulemus on 1,0954, arvutuskäik: $8,684 \times [(1,106 - 1) \times 0,9 + 1] = \mathbf{9,512}$).

Paragrahv 2 sätestab riikliku pensioni indeksi rakendamise aja – 1. aprill 2024. a. Seega tehakse riiklike pensionide ümberarvestus 1. aprillil 2024. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

2024. aasta riigieelarve on tekkepõhine. Seetõttu on ka riikliku pensioni indeksi arvutamisel lähtutud tekkepõhistest sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise andmetest.

Riiklike pensionide indekseerimisel korrutatakse rahvapensioni määr indeksiga ehk **1,106**-ga. Pensioni baasosa korrutatakse **1,1166**-ga ja aastahinne **1,0954**-ga. Need arvutused toovad kaasa pensionide kasvu ning tulenevad määruse § 1 selgituste juurest, kus on kirjeldatud, kuidas Sotsiaalkindlustusamet arvutab rahvapensioni määra, baasosa ja aastahinde. Indekseerimise tulemused on lühidalt kokku võetud alljärgnevas tabelis. Keskmise 44-aastase staažiga vanaduspension suureneb tänaselt 700,02 eurolt pärast indekseerimist 773,52 euroni, s.o 73,50 euro võrra.

Pensionide suuruste muutusi vt alljärgnevast tabelist.

	Suurus indekseerimisel
Rahvapensioni määr	372,05
Pensioni baasosa	354,9887
Aastahinne	9,512
Vanaduspension pensioniõigusliku staažiga 15 aastat	497,67
Vanaduspension pensioniõigusliku staažiga 30 aastat	640,35
Vanaduspension pensioniõigusliku staažiga 44 aastat	773,52

Töövõimetoetuse päevamäär on 1. aprillist 2024. aastal 20,57 eurot ja osalise töövõime korral on toetuse suuruseks 57% kehtivast päevamäärast (keskmiselt 351,77 eurot kuus) ning puuduva töövõime korral 100% kehtivast päevamäärast (keskmiselt 617,15 eurot kuus).

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

2024. aastal on pensionide indekseerimise eeldatav maksumus 212 327 000 eurot ja indekseeritakse ligikaudu 325 000 pensionäri pension. Kuludega on arvestatud riigieelarves.

2024. aastal on töövõimetoetuse väljamaksete indekseerimise eeldatav maksumus 36 183 773 eurot ja indekseeritakse ligikaudu 91 358 vähenenud töövõimega inimese töövõimetoetust.

6. Määruse jõustumine

Vastavalt määruse §-le 2 rakendatakse määrust 1. aprillil 2024. a.

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse koostööstamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus-ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Samuti arvamuse avaldamiseks Eesti Töötukassale ja Sotsiaalkindlustusametile.